

ВОДИЧ ЗА ЕВИДЕНТИРАЊЕ СТВАРНОГ ВЛАСНИКА РЕГИСТРОВАНОГ СУБЈЕКТА У ЦЕНТРАЛНУ ЕВИДЕНЦИЈУ

Агенција за привредне регистре дужна је да, у складу са чланом 17. Закона о Централној евиденцији стварних власника („Службени гласник РС”, број 41/18- у даљем тексту: Закон), успостави Централну евиденцију стварних власника најкасније до 31. децембра 2018. године, док ће постојећи Регистровани субјекти бити у обавези да најкасније до 31. јануара 2019. године у Централној евиденцији евидентирају податке о стварним власницима.

Одредбама члана 2. став 1. Закона прописано је да се овај закон примењује на следећа правна лица и друге субјекте регистроване у Републици Србији у складу са законом (у даљем тексту: Регистровани субјекти):

- 1) привредна друштва, осим јавних акционарских друштава;
- 2) задруге;
- 3) огранке страних привредних друштава;
- 4) пословна удружења и удружења, осим политичких странака, синдиката, спортских организација и удружења, цркава и верских заједница;
- 5) фондације и задужбине;
- 6) установе;
- 7) представништва страних привредних друштава, удружења, фондација и задужбина.

Даље, одредбама члана 3. став 1. тачка 3) Закона прописано је да је стварни власник Регистрованог субјекта:

(1) физичко лице, које је посредно или непосредно ималац 25% или више удела, акција, права гласа или других права, на основу којих учествује у управљању Регистрованим субјектом, односно учествује у капиталу Регистрованог субјекта са 25% или више удела;

(2) физичко лице које посредно или непосредно има преовлађујући утицај на вођење послова и доношење одлука;

(3) физичко лице, које Регистрованом субјекту посредно обезбеди или обезбеђује средства и по том основу битно утиче на доношење одлука органа управљања Регистрованог субјекта приликом одлучивања о финансирању и пословању;

(4) физичко лице које је оснивач, повереник, заштитник, корисник ако је одређен, као и лице које има доминантан положај у управљању трастом, односно у другом лицу страног права;

(5) физичко лице које је регистровано за заступање задруга, удружења, фондација, задужбина и установа, ако овлашћено лице за заступање није пријавило друго физичко лице као стварног власника.

Ставом 2. истог члана Закона прописано је да ако није могуће одредити физичко лице из става 1. тачка 3) подтач. (1) - (4) овог члана на начин како је то прописано, стварни власник Регистрованог субјекта је физичко лице које је регистровано за заступање, односно које је регистровано као члан органа тог субјекта.

I Имајући у виду наведене одредбе Закона, јавна акционарска привредна друштва регистрована у Републици Србији изузета су од обавезе одређивања и евидентирања стварног власника, што значи да сва остала привредна друштва, односно остали Регистровани субјекти у смислу члана 2. став 1. Закона, имају обавезу да евидентирају стварног власника, без обзира што рецимо власник Регистрованог субјекта може бити

домаће или страно јавно акционарско друштво. Ово још из разлога што се мора доћи до крајњег стварног власника Регистрованог субјекта који је, у смислу овог закона, увек физичко лице.

Имајући у виду одредбе овог закона и члана 4. Закона о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/06, 51/09, 31/11 и 115/14) којим је, између осталог, прописано да друштво за управљање може бити основано само као акционарско друштво које није јавно, на ово друштво примењују се одредбе Закона о Централној евиденцији стварних власника, односно ово друштво се сматра Регистрованим субјектом и потребно је за исто у складу са чланом 3. овог закона одредити стварног власника.

Даље, при утврђивању стварног власника Регистрованог субјекта, потребно је проћи кроз све критеријуме, те уколико постоји физичко лице које непосредно или посредно има најмање 25% или више удела, акција, права гласа или других права у смислу члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (1) Закона, а постоји и физичко лице које испуњава неки од критеријума из члана 3. став 1. тачка 3) подтач. (2) до (4) Закона, као стварног власника требало би евидентирати то друго лице, а имајући у виду чињеницу да оно битно утиче на доношење одлука Регистрованог субјекта. Дакле, при утврђивању стварног власника потребно је проверити и да ли постоји физичко лице које испуњава и критеријуме из члана 3. став 1. тачка 3) подтач. (2) до (4) Закона, а не само утврдити физичко лице које има најмање 25% или више удела, акција, права гласа или других права у смислу члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (1) Закона.

Такође, услови прописани чланом 3. став 1. тачка 3) Закона нису кумулативни у односу на једно физичко лице, што практично значи да једно физичко лице не мора испуњавати све ове услове да би било евидентирано као стварни власник Регистрованог субјекта.

У Централну евиденцију стварни власник Регистрованог субјекта евидентира се само по једном од основа из члана 3. став 1. тачка 3) Закона. Као стварни власник по основу из члана 3. став 1. тачка 3) подтач. (1), (3) и (4) Закона у Централну евиденцију може се евидентирати више физичких лица.

II Одредбама члана 2. став 2. Закона прописано је да се Закон не примењује на привредна друштва и установе у којима је Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе једини члан, односно оснивач.

Међутим, када се у власничкој структури Регистрованог субјекта, појави Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, као члан који има најмање 25% или више удела, акција, права гласа или других права у смислу члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (1) Закона, а не постоји физичко лице које испуњава неки од критеријума из члана 3. став 1. тачка 3) подтач. (2) до (4) Закона, као стварни власник Регистрованог субјекта у односу на Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе, као члана Регистрованог субјекта, уписује се физичко лице које је регистровано за заступање Регистрованог субјекта, односно које је регистровано као члан органа тог субјекта. Исто важи, и када се у власничкој структури Регистрованог субјекта као члан појави друга држава и њене територијалне јединице.

Када се у власничкој структури Регистрованог субјекта, појави фонд чији је оснивач Републике Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, као члан који има најмање 25% или више удела, акција, права гласа или других права у смислу члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (1) Закона, а не постоји физичко лице које испуњава неки од критеријума из члана 3. став 1. тачка 3) подтач. (2) до (4) Закона, као стварни власник Регистрованог субјекта у односу на фонд чије је оснивач Републике Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, који је члан Регистрованог

субјекта, уписује се физичко лице које је регистровано за заступање Регистрованог субјекта, односно које је регистровано као члан органа тог субјекта.

Када се у власничкој структури Регистрованог субјекта појави инвестициони фонд као члан који има најмање 25% или више удела, акција, права гласа или других права у смислу члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (1) Закона, а не постоји физичко лице које испуњава неки од критеријума из члана 3. став 1. тачка 3) подтач. (2) до (4) Закона, стварни власник Регистрованог субјекта за инвестициони фонд одређује се у односу на друштво за управљање тим инвестиционим фондом.

Стварни власник се не утврђује:

- за Регистроване субјекте чији су једини чланови: привредна друштва или установе из члана 2. став 2. Закона, јавна предузећа и Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе;

- за Регистроване субјекте који су у стечају у складу са законом којим се уређује стечај;

- за Регистроване субјекте над којима је покренут поступак принудне ликвидације у складу са законом којим се уређује правни положај привредних друштава и других облика организовања;

- у односу на стечајну масу у складу са законом којим се уређује стечај, када се иста појави у структури капитала Регистрованог субјекта;

- у односу на друштвени капитал и Регистар акција и удела, када се исти појави у структури капитала Регистрованог субјекта.

III Преовлађујући утицај на вођење послова и доношење одлука привредног друштва у смислу члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (2) Закона подразумева преовлађујући утицај физичког лица (има апсолутна права одлучивања или апсолутно право „вето“) у доношењу одлука о финансијској и пословној политици Регистрованог субјекта, као што су:

- усвајање или измена пословног плана привредног друштва;

- промена делатности, правне форме и начина пословања привредног друштва;

- додатно задуживање путем зајмова и кредита;

- доношење одлука о дивидендама или другим расподелама добити

Израз „апсолутна права одлучивања или апсолутно право „вето“ значи да физичко лице има способност да самостално донесе одлуку или стави „вето“ на исту без заједничког деловања са другим лицима.

Сматра се да физичко лице има преовлађујући утицај и ако:

- има право на именовање већине директора или чланова надзорног одбора привредног друштва;

- је значајно укључен у управљање и вођење пословне политике друштва (нпр. физичко лице које није члан одбора директора, али редовно усмерава и утиче на доношење одлука одбора директора или када члан друштва који има већинско учешће у основном капиталу при коришћењу гласачких права увек или готово увек уважава препоруке тог физичког лица).

Неће се сматрати да имају преовлађујући утицај физичка лица - адвокати, рачуновође, консултанци за улагања, порезе, финансије и слично, који пружају професионалне савете и услуге у складу са правилима струке.

IV Одређивање физичког лица – стварног власника у смислу члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (3) Закона, подразумева да се идентификује физичко лице, која није видљиво у власничкој структури Регистрованог субјекта, а које по основу одређеног правног посла,

односно правног односа (нпр. фидуцијарни правни посао) посредно обезбеђује средства Регистрованом субјекту и по том основу битно утиче на доношење одлука органа управљања тог субјекта приликом одлучивања о финансирању и пословању.

V Под другим лицем страног права из члана 3. став 1. тачка 3) подтачка (4) Закона, подразумевају се правне форме које постоје у другим правним системима и које по својој функцији и структури имају сличности са трастом, а које наш правни систем не познаје.

VI Имајући у виду да је ставом 2. члана 3. Закона прописано да је изузетно, ако није могуће одредити физичко лице из става 1. тачка 3) подтач. (1) - (4) овог члана на начин како је то прописано, стварни власник Регистрованог субјекта физичко лице које је регистровано за заступање, односно које је регистровано као члан органа тог субјекта, те Регистровани субјект може сам одредити било које лице (једно или више) регистровано за заступање (без обзира на ограничења овлашћења у заступању), односно одредити друго физичко лице (једно или више) које је регистровано као члан органа тог субјекта.

VII У складу са чланом 10. Закона прописана је обавеза за Регистрованог субјеката да има и чува одговарајуће, тачне и ажурне податке и документа на основу којих се одређује стварни власник Регистрованог субјекта. То могу бити сва релевантна документа помоћу којих је одређен стварни власник, па би у зависности од основа из члана 3. став 1. тачка 3) Закона, за подтачку (1) то могао бити извод из надлежног регистра. Међутим, ако из званичног јавног регистра, односно регистра који води надлежни орган државе седишта страног лица није могуће прибавити све податке о стварном власнику, Регистровани субјект те податке може прибавити из оригиналног документа или оверене копије документа или друге пословне документације, коју му доставља заступник или пуномоћник тог страног лица (уговор чланова, оснивачки акт и сл.). Даље, у погледу потребних документа за подтачку (2) тачка 3) истог члана Закона, то би такође, могао бити уговор чланова, оснивачки акт, односно изјава заступника и други докази којима се доказује да то лице посредно или непосредно има преовлађујући утицај на вођење послова и доношење одлука, за подтачку (3) тачка 3) истог члана Закона, то би могли бити изводи из банке, закључен уговор о фидуцијарном правном послу и други докази којима се доказује трансакција и изјава заступника да то лице посредно обезбеђује средства или је обезбедило средства, и по том основу битно утиче на доношење одлука органа управљања Регистрованог субјекта приликом одлучивања о финансирању и пословању. Дакле, то могу бити било који документи (јавног или приватног права) којим се доказује да неко лице испуњава услове из члана 3. овог закона, односно којима се доказује да је то лице стварни власник Регистрованог субјеката.

VIII Закон није прецизирао начин одређивања стварног власника, као ни форму по којој то треба спровести, односно истим није прописана обавеза за Регистрованог субјекта да сачини изјаву у којој ће навести ко је стварни власник Регистрованог субјекта, по ком основу га је одредио и сл. С тим у вези, прописана је само обавеза за Регистрованог субјеката да прибави сва потребна документа на основу којих је одредио стварног власника. Поред тога, по успостављању Централне евиденције стварних власника лице овлашћено за заступање ће, у складу са одредбама овог закона, поред одређивања стварног власника и обавезе чувања документације (у папирној или електронској форми), имати и обавезу да унесе прописане податке о стварном власнику, као и основ по ком је стварни власник одређен у конкретном случају. Међутим, уколико Регистровани субјекат жели и сматра то целисходним, исти може (јер му Закон то не забрањује) поред документа

на основу којих је одредио стварног власника да поседује и одлуку или изјаву о одређивању стварног власника Регистрованог субјекта.

IX Имајући у виду да ће се евидентирање података од стране овлашћеног лица Регистрованог субјекта вршити електронским путем уз употребу квалификованог сертификата за електронски потпис, Министар привреде донео је Правилник о садржини Централне евиденције ради спровођења евидентирања стварних власника Регистрованог субјекта („Службени гласник РС”, број 94/18) којим су, између осталог, уведене ознаке и подознаке основа за стицање својства стварног власника које ће овлашћена лица користити при евидентирању, чиме се омогућава једноставан унос података у електронску базу Централне евиденције стварних власника.

Овлашћено лице Регистрованог субјекта по приступању Централној евиденцији врши одабир једне од ознака прописаних Правилником (OSV 1, OSV 2, OSV 3, OSV 4, OSV 5, OSV 6 и OSV 7), а у зависности од основа по којем је стварни власник одређен.

Уколико је стварни власник одређен по основу власништва удела/акција или права гласа, потребно је најпре одабрати ознаку OSV 1, а онда у зависности од тога да ли се стварни власник евидентира по основу власништва над акцијама/уделима или по основу права гласа направити избор између следеће две подознаке:

- OSV 1A (за власништво над акцијама/уделима)
- OSV 1B (за права гласа).

Ако је изабрана подознака OSV 1A, потребно је у зависности од тога да ли је реч о непосредном или посредном власништву направити избор између следеће две понуђене опције, и то:

- OSV 1A/N - за непосредно власништво над акцијама/уделима
- OSV 1A/P- за посредно власништво над акцијама/уделима.

Када је изабрана једна од ове две опције потребно је евидентирати податке о стварном власнику Регистрованог субјекта (лично име, ЈМБГ, број пасоша итд.), као и податке о проценту удела/акција на основу којих евидентирани стварни власник учествује у управљању Регистрованим субјектом.

Ако је изабрана подознака OSV 1B, потребно је у зависности од тога да ли је реч о непосредном или посредном имаоцу права гласа направити избор између следеће две понуђене опције, и то:

- OSV 1B/N - за непосредног имаоца права гласа
- OSV 1B/P - за посредног имаоца права гласа.

Када је изабрана једна од ове две опције потребно је евидентирати податке о стварном власнику Регистрованог субјекта (лично име, ЈМБГ, број пасоша итд.) као и податке о проценту права гласа на основу којих евидентирани стварни власник учествује у управљању Регистрованим субјектом.

Уколико је стварни власник одређен по основу преовлађујућег утицаја на вођење послова и доношење одлука, потребно је најпре одабрати ознаку OSV 2, а онда евидентирати податке о стварном власнику Регистрованог субјекта (лично име, ЈМБГ, број пасоша итд.).

Ако је стварни власник физичко лице, које Регистрованом субјекту посредно обезбеди или обезбеђује средства и по том основу битно утиче на доношење одлука органа управљања Регистрованог субјекта приликом одлучивања о финансирању и пословању, потребно је најпре одабрати ознаку OSV 3, а онда евидентирати податке о стварном власнику Регистрованог субјекта (лично име, ЈМБГ, број пасоша итд.).

За траст, односно друго лице страног права, потребно је најпре изабрати ознаку OSV 4. Кликком на ознаку OSV 4, отварају се следеће подознаке:

(1) OSV 4/1 за оснивача траста;
(2) OSV 4/2 за повереника траста;
(3) OSV 4/3 за заштитника траста;
(4) OSV 4/4 за корисника траста;
(5) OSV 4/5 за физичко лице које има доминантан положај у управљању трастом, односно у другом лицу страног права.

Избор подознака OSV 4/1, OSV 4/2 и OSV 4/3 је обавезан, док се подознаке OSV 4/4 и OSV 4/5 бирају само уколико је корисник траста одређен, односно уколико постоји физичко лице које има доминантан положај у управљању трастом, односно у другом лицу страног права.

За сваку изабрану подознаку потребно је евидентирати податке о стварном власнику Регистрованог субјекта (лично име, ЈМБГ, број пасоша итд.).

За задруге, удружења, фондације, задужбине и установе, потребно је најпре одабрати ознаку OSV 5, а онда у зависности од тога да ли се као стварни власник евидентира лице овлашћено за заступање или друго физичко лице направити избор између следеће две подознаке:

- OSV 5A (за физичко лице које је регистровано за заступање)
- OSV 5B (за друго физичко лице).

Након избора подознаке евидентирају се подаци о физичком лицу које је регистровано за заступање, односно о другом физичком лицу (лично име, ЈМБГ, број пасоша итд.).

Уколико се као стварни власник евидентира физичко лице које је регистровано за заступање Регистрованог субјекта, односно које је регистровано као члан органа тог субјекта потребно је изабрати једну од следеће две ознаке:

- OSV 6 - када не постоји физичко лице које би испуњавало услове за евидентирање ознакама OSV 1, OSV 2, OSV 3 и OSV 4;
- OSV 7 - када нису доступни сви подаци, односно потпуна документација за одређивање физичког лица које би испуњавало услове за евидентирање ознакама OSV 1, OSV 2, OSV 3 и OSV 4.

Након избора једне од ове две ознаке, евидентирају се подаци о физичком лицу које је регистровано за заступање Регистрованог субјекта, односно о физичком лицу које је регистровано као члан органа тог субјекта (лично име, ЈМБГ, број пасоша итд.).